

SAMMANFATTNING AV UPPFÖLJNINGSRAPPORTEN OM AGENDAN FÖR EFFEKTIVT UTVECKLINGSSAMARBETE

INNEHÅLL

Kort sammanfattning	1
Inledning	2
Bidrag till uppföljningen av de globala målen för hållbar utveckling	2
Bakgrund till agendan för bistånds- och utvecklingseffektivitet	2
Uppföljningsomgången 2023–2026	3
Intressenters deltagande i utvecklingspolicy och strategier	3
Civilsamhällets förutsättningar	4
Att stärka och använda länders egna system	5
Avsaknad av data	6
Förutsägbarhet i finansieringen av utvecklingssamarbetet	6
Transparens	7
Sverige i jämförelse med andra DAC- och EU-givare	8

KORT SAMMANFATTNING

2026 års [rapport om agendan för effektivt utvecklingssamarbete](#) visar att framstegen gjorda under 00-talet och 10-talet i stor utsträckning har stagnerat eller försämrats sedan 2018. Även om dialogen med olika intressenter har blivit mer etablerad och anpassningen till partnerländernas utvecklingsplaner har förbättrats generellt sett, är användningen av partnerländernas egna system, förutsägbarheten i finansieringen, transparensen och det nationella ägarskapet fortsatt svaga eller försvagas.

Enskilda givares resultat för indikatorer som undersökts inom ramen för uppföljningen inför 2026 års uppföljningsrapport redovisas i OECD DAC:s [Development Cooperation Profiles](#) 2026.

Sverige utmärker sig genom genomgående negativa trender inom indikatorerna för **förutsägbarhet** i biståndet, **harmonisering** med partnerländernas system och prioriteringar och **transparens**, med en särskilt tydlig nedgång i biståndets kortsiktiga förutsägbarhet. I tidigare uppföljningar har Sverige hållit en hög och ökande nivå av effektivitet. Bland EU- och DAC-givarna är Sverige det enda landet som uppvisar en nedåtgående trend inom samtliga dessa indikatorer jämfört med 2018. Det väcker frågor om hur efterlevnaden av de internationella principerna för ett effektivt utvecklingssamarbete kan förbättras.

INLEDNING

Det globala partnerskapet för ett effektivt utvecklingssamarbete (GPEDC) har publicerat uppföljningsrapport som mäter åtaganden i förhållande till internationellt överenskomna principer för effektivt bistånd, såsom nationellt ägarskap, fokus på resultat, inkluderande partnerskap och transparens. [Uppföljningsrapporten 2026](#) är den första rapporten i sitt slag sedan 2018/19.

Bidrag till uppföljningen av de globala målen för hållbar utveckling

GPEDC:s uppföljningsrapporter utgör datakällor för tre indikatorer inom Agenda 2030:

- 17.16.1 Antal länder som rapporterar framsteg inom uppföljningsramverk för utvecklingseffektivitet med flera intressenter som stödjer uppnåendet av de globala målen för hållbar utveckling.
- 17.15.1 I vilken utsträckning aktörer inom utvecklingssamarbetet använder resultatramverk och planeringsverktyg som ägs av partnerländerna.
- 5.c.1 Andel länder som har system för att följa upp och offentliggöra resursfördelningar för jämställdhet och kvinnors egenmakt.

En kort sammanfattning av vad uppföljningsrapporten visar är följande:

- 17.16.1 visar en **blandad utveckling** där majoriteten **signalerar en försämring** i sina uppföljningsramverk för effektivt utvecklingssamarbete (62 procent av totalt 52 rapporterande aktörer, bestående av 28 partnerländer och 24 bilaterala biståndsgivare).
- 17.15.1 Användningen av nationella resultatramverk **har stagnerat**, och användningen av nationella data och vissa system (såsom upphandlingssystem) är **begränsad och minskar**.
- 5.c.1 Fler länder har **bättre system för att följa upp och offentliggöra resursfördelningar för jämställdhet och kvinnors egenmakt**. Samtidigt finns det **färre resurstilldelningar till jämställdhet tillgängliga i offentliga budgetar**.

Bakgrund till agendan för bistånds- och utvecklingseffektivitet

Biståndseffektivitet stod i centrum för tre högnivåforum i Paris (2005), Accra (2008) och Busan (2011), vilka lade grunden för de internationella principerna för ett effektivt utvecklingssamarbete. Dessförinnan hölls ett första högnivåforum i Rom (2003) om harmonisering av bistånd.

Även tidigare, vid den första internationella konferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey 2002, var ett av diskussionsområdena behovet av att utvecklingsbiståndet skulle bli mer samordnat och bättre anpassat till lokala prioriteringar. Både partnerländer och givare var frustrerade över exempelvis bristande samordning av insatser och exempel på svag samhällsstyrning, vilket påverkade kvaliteten i det internationella samarbetet och dess resultat negativt.

Vid högnivåforumet i Busan bildades det globala partnerskapet för ett effektivt utvecklingssamarbete (GPEDC). Det är ett partnerskap med flera intressenter som omfattar partnerländers regeringar, bilaterala givare, internationella organisationer, civilsamhället, den privata sektorn med flera. En central uppgift för partnerskapet är att följa upp hur de överenskomna principerna för effektivt utvecklingssamarbete efterlevs.

Hittills har fyra uppföljningsomgångar genomförts: 2014, 2016, 2018 och senast 2023–2026. Inför den senaste uppföljningsomgången reformerades processen och metodiken för att införa en löpande uppföljning över en flerårsperiod. Deltagandet är frivilligt och därför har inte alla länder deltagit i samtliga uppföljningsomgångar.

Samma indikatorer har bedömts i varje uppföljningsomgång. Två nya områden lades till under uppföljningen 2023–2026: en frivillig bedömning av de s.k. Kampala-principerna för effektiv samverkan med den privata sektorn i utvecklingssamarbetet, samt en ny bedömning av Agenda 2030-principen *Leave No One Behind* (ingen ska lämnas utanför).

Uppföljningsomgången 2023–2026

2026 års uppföljningsrapport bygger på rapportering från 44 partnerländers regeringar, 93 nationella och multilaterala biståndsgivare, civilsamhällesorganisationer i 37 länder, fackliga organisationer i 16 länder samt representanter för den privata sektorn i 20 länder.

Data samlades in under uppföljningsomgången 2023–2026, som partnerländer frivilligt kunde ansluta sig till. Uppföljningsprocessen på partnerlandsnivå genomfördes mellan 2023 och 2025, medan de avslutande nationella dialogerna med fokus på åtgärder fortsatte in i 2026. När rapporten publicerades hade 22 av 44 länder genomfört dessa avslutande dialoger.

Rapporten visar de samlade resultaten för partnerländer och givare, men inte enskilda givares utveckling. OECD DAC:s *Development Cooperation Profiles 2026* innehåller däremot information om givarspecifika indikatorer. Denna sammanfattning kombinerar information från 2026 års uppföljningsrapport och utvecklingssamarbetsprofilerna för att ge en översikt med särskilt fokus på Sveriges resultat.

INTRESSENTERS DELTAGANDE I UTVECKLINGSPOLICY OCH STRATEGIER

Fler partnerländer och biståndsgivare involverar konsekvent en bred krets av utvecklingsaktörer i dialoger när nationella utvecklingsplaner och landstrategier utformas. Generellt har det skett framsteg sedan agendan för utvecklingseffektivitet inleddes när det gäller att nå ut till ett bredare spektrum av aktörer i partnerländerna.

I mer än 95 procent av de nationella utvecklingsplanerna för regeringar dialog med den privata sektorn, biståndsgivare och civilsamhällesorganisationer (CSO:er). I något mindre utsträckning, men fortfarande i 86–91 procent av fallen, involveras dessa aktörer även i dialog om resultat och prioriteringar under genomförandet av de nationella utvecklingsplanerna. Parlament, lokala och regionala myndigheter, fackföreningar och filantropiska organisationer är andra exempel på grupper som deltar i nationell planering, men i mindre utsträckning, särskilt när det gäller uppföljande dialoger kring genomförandet.

Den privata sektorns engagemang i utvecklingssamarbetet är ett område som har fått ökat fokus från alla utvecklingsaktörer och som biståndsgivarna betraktar som särskilt viktigt. Företrädare för den privata sektorn rapporterar vissa svårigheter att interagera med biståndsgivare, där komplicerade processer anges som ett av de viktigaste hindren. Tre fjärdedelar av partnerländerna har organiserat dialoger om den privata sektorn i utvecklingssamarbetet, och omkring två tredjedelar har riktlinjer eller policys på plats för detta. Bland biståndsgivarna har omkring tre fjärdedelar utvecklat både policys och dialogprocesser. Rapporten lyfter fram att det finns utrymme för förbättring när det gäller i vilken utsträckning målgrupper tydligt definieras i sådana policyramverk, inklusive utsatta och marginaliserade grupper.

Missgynnade, marginaliserade och diskriminerade grupper lyfts i de flesta fall fram som prioriterade i nationella utvecklingsplaner och givarnas landstrategier. Särskilt kvinnor och flickor, ungdomar och barn samt de allra fattigaste nämns i majoriteten av planerna. Både partnerländers regeringar och givare för dock inte dialog med dessa grupper lika ofta som de nämns i planerna. Bland bilaterala givare involverades organisationer som representerar kvinnor och flickor i 60 procent av de rapporterade landstrategierna, ungdomar i 54 procent och marginaliserade grupper i 52 procent. Multilaterala givare och partnerländers regeringar var mer benägna att involvera dessa organisationer vid framtagandet av sina planer. Exempelvis förde regeringar dialog med organisationer som representerar barn och ungdomar i 84 procent av de rapporterade fallen.

Vissa grupper uppmärksammas mindre konsekvent än andra i planer och strategier. Personer med funktionsnedsättning och äldre inkluderas oftare av regeringar men i mindre utsträckning av givare. Etniska minoriteter, urfolk, internflyktingar, hbtqi-personer, flyktingar och statslösa personer prioriteras i betydligt färre nationella utvecklingsplaner och givarnas landstrategier.

Civilsamhällets förutsättningar

Enligt rapporten anser civilsamhällesorganisationer att kvaliteten på dialogen mellan olika aktörer kan förbättras. Särskilt dialogprocessernas inkludering och innehåll behöver

stärkas. En möjliggörande miljö för civilsamhället är avgörande för civilsamhällesorganisationernas möjlighet att bidra både till politisk dialog och till utveckling i sig.

Civilsamhällesorganisationer, biståndsgivare och partnerländers regeringar gör delvis olika bedömningar av fyra områden som används för att mäta en möjliggörande miljö:

- Juridiska och regulatoriska förutsättningar
- Utrymme för dialog med civilsamhället
- Civilsamhällesorganisationers effektivitet
- Utvecklingssamarbete med civilsamhället

Civilsamhällesorganisationerna är de mest kritiska inom samtliga fyra områden, inklusive mest självkritiska när det gäller den egna effektiviteten.

Partnerländers regeringar bedömer de juridiska och regulatoriska förutsättningarna samt utrymmet för dialog med civilsamhället mer positivt än vad både biståndsgivare och civilsamhällesorganisationer gör. Biståndsgivare och civilsamhällesorganisationer gör relativt likartade bedömningar inom dessa två områden.

Biståndsgivarna bedömer sitt samarbete med civilsamhället mer positivt än vad civilsamhällesorganisationerna gör. Dessa framhåller bland annat att finansieringsprioriteringar i högre grad skulle kunna vara öppna och anpassade till lokala organisationers prioriteringar samt att biståndsgivare kan använda sitt inflytande för att verka gentemot regeringar för att skapa en mer gynnsam miljö för civilsamhället.

ATT STÄRKA OCH ANVÄNDA LÄNDERS EGNA SYSTEM

Uppföljningsomgången 2023–2026 belyser ett kvarstående gap mellan biståndsgivare åtaganden om nationellt ägarskap och deras faktiska användning av partnerländernas egna system. Även om de flesta partnerländer har omfattande nationella utvecklingsplaner som innehåller utvecklingsprioriteringar, mål och resultatindikatorer kvarstår svagheter när det gäller uppföljning av framsteg, budgetöppenhet och användningen av nationella data.

Biståndsgivares anpassning till nationella utvecklingsmål har förbättrats. År 2026 hämtade 91 procent av insatserna sina mål från nationella utvecklingsplaner, jämfört med 83 procent 2018. Samtidigt har användningen av nationellt ägda resultatramverk stagnerat.

Systemen för offentlig finansiell styrning (PFM) har förbättrats inom vissa områden, men utvecklingen är ojämn. I det urval som omfattas av uppföljningen använde endast 51 procent av det utvecklingsstöd som betalades ut till den offentliga sektorn partnerländernas egna system för offentlig finansiell styrning.

Särskilt upphandling är ett svagt område: användningen av nationella upphandlingssystem minskade från 50 procent 2018 till 34 procent 2026. Rapporten betonar behovet av gemensamma åtgärder från både partnerländers regeringar och biståndsgivare, inklusive att hantera institutionella policys och begränsningar i biståndsgivarländers lagstiftning som motverkar användningen av nationella system.

Sveriges resultat försämrades inom samtliga undersökta indikatorer kopplade till användningen av nationella system. Användningen av nationella resultatramverk var den enda indikator där utvecklingen var relativt stabil, med endast en mindre minskning från 57,5 procent 2018 till 54,6 procent under perioden 2023–2026.

Andelen finansiering som registrerades i nationella budgetar minskade från 59,2 procent till 31,3 procent, medan användningen av partnerländernas system för offentlig finansiell styrning sjönk från 65,5 procent till 41,6 procent. Dessa förändringar tyder på att Sveriges nedgång inte är begränsad till en enskild teknisk aspekt av utvecklingssamarbetet.

AVSAKNAD AV DATA

Biståndsgivare användning av partnerländernas statistiksystem är begränsad och har minskat. Rapporten antyder att detta delvis beror på kvaliteten i de nationella statistiksystemen. Det finns behov av reformer för att förbättra datakvaliteten och aktualiteten i statistiken. Bristen på uppdelad data utgör ett hinder för att följa upp åtagandet att ingen ska lämnas utanför (*Leave No One Behind*).

Data finns oftare tillgängliga uppdelade efter: kön, ålder, samt geografiskt område. Minst tillgänglig är data uppdelad efter: migrationsstatus, etnicitet, urfolkstillhörighet. Hälsostatus, inkomstnivå och mer detaljerade geografiska områden är exempel på områden där uppdelad data börjar bli mer tillgänglig, men där tillgången fortfarande ofta är begränsad.

FÖRUTSÄGBARHET I FINANSIERINGEN AV UTVECKLINGSSAMARBETET

Förutsägbar finansiering gör det möjligt för partnerländer att planera offentliga utgifter, fördela resurser och integrera utvecklingssamarbetet i nationella budgetar. Rapporten visar dock att den medellånga förutsägbarheten inte har förbättrats i någon betydande utsträckning. Andelen biståndsgivare som tillhandahöll framåtblickande utgiftsplaner uppgick i genomsnitt till 52 procent både 2018 och 2026. Medan 67 procent tillhandahöll planer ett år framåt i tiden sjönk andelen till 48 procent för två år framåt och 41 procent för tre år framåt. Detta begränsar regeringars möjligheter att planera investeringar och samordna utvecklingsprogram över tid.

Den årliga förutsägbarheten ger en mer blandad bild. Globalt har andelen utvecklingsfinansiering som betalats ut till den offentliga sektorn enligt plan inom budgetåret ökat något men stadigt sedan 2011 och ligger fortfarande på en relativt hög nivå. Avvikelser från överenskomna utbetalningsplaner kan störa genomförandet, och resultaten varierar mellan olika biståndsgivare.

Sveriges resultat avviker från det övergripande mönstret. Den årliga förutsägbarheten minskade med 33,9 procentenheter, från 93,1 procent 2018 till 59,2 procent under perioden 2023–2026. Även den medelfristiga förutsägbarheten minskade, från 61,9 procent till 57,1 procent, om än mindre markant. Sveriges betydande nedgång i årlig förutsägbarhet förtjänar en närmare granskning. Nedgången bör inte automatiskt tillskrivas en enskild orsak och kan variera något mellan olika partnerländer. Indikatorn speglar relationen mellan planerade och faktiska utbetalningar och kan påverkas av förändringar i landportföljer, genomförande, planeringsprocesser eller utbetalningsrutiner.

TRANSPARENS

Rapporten visar begränsade övergripande framsteg när det gäller transparens och ömsesidigt ansvarsutkrävande. Även om fler biståndsgivare rapporterar till globala informationssystem och standarder är förbättringarna i tillgången till och användbarheten av information på landnivå ojämna. Endast 63 procent av biståndsgivarna gör sina landstrategier offentligt tillgängliga. Bland partnerländerna publicerar 39 sina nationella utvecklingsplaner, men endast 22 offentliggör resultaten från tillhörande uppföljningsrapporter.

Ett särskilt betydande problem är den minskande andelen utvecklingssamarbete som registreras i nationella budgetar. Denna andel sjönk från 61 procent 2018 till 41 procent 2026, vilket försvagar regeringars möjligheter att integrera externa resurser i nationell planering och begränsar möjligheterna till parlamentarisk granskning. Parlament i partnerländer får ofta information om utvecklingssamarbetet på begäran snarare än genom systematisk rapportering.

Bilden av den globala rapporteringen är inte entydigt negativ. Biståndsgivare rapportering till globala system har ökat på vissa områden. Den samlade bedömningen är dock att transparensen inte har förbättrats sedan 2018. Framåtblickande information är fortfarande en särskild svaghet, och kvaliteten på rapporteringen till International Aid Transparency Initiative (IATI) har försämrats.

För Sveriges del pekar resultaten på en blandad transparensprofil. Sveriges rapportering genom informationshanteringssystem på landnivå var relativt hög, 90,6 procent, vilket var

jämförbart med de övriga nordiska länderna och många andra DAC-medlemmar. Bedömningen av kvaliteten på Sveriges rapportering till OECD DAC:s rapporteringssystem CRS förändrades dock från ”Excellent” 2018 till ”Good” under perioden 2023–2026. Sveriges IATI-resultat var ”Excellent” 2018, men det senare resultatet var ofullständigt. Sammantaget stödjer underlaget en nyanserad bedömning, samtidigt som det finns anledning till oro över den försämrade kvaliteten i vissa delar av rapporteringen.

SVERIGE I JÄMFÖRELSE MED ANDRA DAC- OCH EU-GIVARE

Jämfört med de 20 största biståndsgivarna inom DAC samt EU-institutionerna är Sverige den enda aktör som i uppföljningsomgången 2023–2026 uppvisar en genomgående negativ trend för samtliga följande indikatorer:

Indikator och Sveriges resultat:	Uppföljning 2023–2026	Uppföljning 2018	Trend
Anpassning till partnerlandets system och nationellt ägarskap (%)			
Användning av nationellt ägda resultatramverk (SDG 17.15)	54,6	57,5	↓
Finansiering registrerad i ländernas nationella budgetar	31,3	59,2	↓
Finansiering genom ländernas system för finansiell styrning	41,6	65,5	↓
Finansieringens förutsägbarhet (%)			
Årlig förutsägbarhet	59,2	93,1	↓
Medelfristig förutsägbarhet	57,1	61,9	↓
Rapportering till informationshanteringssystem på landnivå	90,6	Saknas	–
Transparens			
Rapportering till OECD CRS	Good	Excellent	↓
Publicering till IATI	N/A	Excellent	–

Källa: [OECD DAC Development Cooperation Profiles 2026](#)

Bland EU-medlemsstaterna finns det totalt sett fler negativa än positiva utvecklingstrender. Sverige är dock det enda landet bland de tolv största bilaterala EU-givarna där samtliga indikatorer pekar nedåt jämfört med 2018.

EU-givares effektivitet: antal indikatorer med positiv, negativ eller oförändrad utveckling

EU-medlemsstat	↑ Upp	↓ Ned	• Oförändrad	Netto ↑-↓
Österrike	5	1	1	4
EU-institutionerna	4	3	0	1
Belgien	3	2	1	1
Irland	3	2	2	1
Tyskland	1	3	3	-2
Danmark	2	4	1	-2
Frankrike	2	4	1	-2
Italien	2	4	1	-2
Nederländerna	2	4	1	-2
Finland	2	5	0	-3
Luxemburg	1	4	2	-3
Spanien	1	5	1	-4
Sverige	0	6	0	-6
Totalt	24	44	14	-20

Källa: CONCORD Sverige, beräkningar baserade på OECD DAC [Development Cooperation Profiles](#) 2026

Möjliga orsaker till Sveriges tydligt negativa utveckling när det gäller förutsägbarhet, anpassning till partnerländers system och transparens diskuteras varken i *Development Cooperation Profiles 2026* eller i *2026 Progress Report on Effective Development Cooperation*.

Det finns därför utrymme för en vidare diskussion om möjliga förklaringar och åtgärder när det gäller Sveriges mer negativa resultat än genomsnittet, exempelvis när det gäller den årliga förutsägbarheten.